

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in veljá po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za polleta 2 gld. 20 kr., za četert leta 1 gld. 15 kr
V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četert leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik izide
Danica dan poprej.

Tečaj XXII.

V Ljubljani 29. vinotoka 1869.

List 44.

Credo zavetje kristjanu v sedanjih časih.

(Msgr. Dr. Gaume.)

(Dalje.)

VII. Četerta težavnost,

ki jo je kerščanstvo imelo premagati, se pokaže, če pomislimo, komu se je imelo oznanovati.

Kdo pa naj bi bil sprejel to vero, človeški sprideni natori tako zoperno?

Ali kake posamezne, oddaljene, neizobražene vasi? Ne!

Ali kako mestice, ki ni nič vedilo za omiko in pa za spridenost družega sveta? Tudi ne.

Pa je bil menda Kristus svojo vero namenil le neolikancem, divjakom; ne pa Egipčanom, Gerkom, Rimljanom, ki so zvonec nosili med starimi narodi in se s svojo znajdenostjo pa bistrumnostjo odlikovali izmed vseh drugih? Nikakor ne!

Vsem ljudstvom brez razločka je bilo namenjeno katoličanstvo. Jutro in Zahod, celi vesoljni svet je imel postati kerščansk. Kjer vedni led zemljo pokriva in kjer naj bolj vroče solnce pripeka, po divjih gorah in po puščavah, orjaška država mogočnih Cezarov in izobraženih Gerkov — vse onod je imelo kerščansko postati, to je bila volja Kristusova. Ošabni Rimljan, omehkuženi Azijanec, poželjivi prebivavec Indije, kakor prevzetni Germanec in divji Skit — vsi so imeli kristjanje postati.

Ljudstva različne po podnebji in rojstvu; ljudstva ki so živele med seboj v vednem prepiru in boji — in če tudi v nar večem sovraštvu, vse te so imele postati ena družba, ena cerkev, vsi so imeli eno vero sprejeti, jo enako spolnovati — bratje med seboj biti.

Tole je moralo dognati kerščanstvo!

VIII. Peta težavnost:

čas, kedaj se je imelo vpeljati kerščanstvo.

1. Kdaj pa se je imelo vpeljati kerščanstvo, ki je tolike dolžnosti nakladalo človeškemu umu in mesu? Ali je bil tisti silodavni čas, ko so ljudje še raztreseno po hostah živeli, brez omike, brez poduka, nedolžnega in nespridenega serca, ki je slehernemu vse verjelo in pripravljeno bilo vsakoršne dolžnosti sprejeti?

Ne; ampak ob času cesarja Avgusta se je imela svetu oznanovati naša sv. vera.

2. Kaj je to, čas Avgustov?

To je stoletje, ko je bil paganski svet dosegel verhunenec svoje omike, pa je bilo tudi takrat človeštvo nar bolj sprideno. Avgustovo stoletje je bilo stoletje slavnih govornikov, pesnikov, modrijanov, imenitnih voj-

skovodjev, nasproti pa tudi čas komaj verjetne spridenosti in razuzdanosti, čas mesenega vživanja.

3. Navadne pregrehe ljudstva paganskega so bile takrat: tatvina, odertija, zatiranje družih in poželjivost v naj ostudniših podobah. Tadanji svet se je veselil nad tem, da je gledal, kako je človek človeka moril, ali kako je divja zvér človeka tergala, — to je bila njih vsakdanja in naj ljubša veselica.

In vse to je imelo kerščanstvo pregnati! Oros lone je imelo spremeniti v jagnjeta — to je bila njega naloga, to težava!

Čertice iz življenja sv. Očeta Pija IX.

(Spisuje A. Zakotkarjev.)

(Dalje.)

Že so jim svetovali prijatelji in zvesti svetovavci, naj vendar zapustijo Rim in se podajo na kak drugi varen kraj. Pa Pij se niso mogli dolgo odločiti, ker ljubeče serce jim ni dalo, da bi v takem stanu zapustili one, ktere so nedavno svoje otroke imenovali. V tej dvomljivosti pa dobijo 19. nov. iz Francoskega od škofa v Valencii (Valence) culico s pismom, v katerem je bilo zapisano: „V tej culici je mali ciborij, ki so ga papež Pij VI s presv. Rešnjim telesom na vratu nosili, s katerim so se na težavni poti v Valencijo poterjevali. Tudi Vi, sv. Oče, blagovolite ta spomin sprejeti in ga rabiti, ako Bog v svojih čudovitih sklepih stori, kar je v zveličanje.“ Sv. očeta je to zelo osupnilo, za trenutek so šli v svojo kapelico, so zaupno poklekneli pred sv. tabernakelj — molili — točili solze — in neprevidoma vstali s terdnim sklepom Rim zapustiti. Namenili so se odtegniti na Neapelsko in za beg so odločiii 24. nov. Prav na tihem so razodeli to kardinalu Antonelliju, francoskemu poslancu pl. Harcourt-u in bavarskemu poslancu grofu Spaur-u. S pomočjo teh treh imenitnih oseb, s kterimi so se natanko dogovorili, kako in kaj, hoteli so sv. Oče bežati iz Rima. Razun teh in nekterih zvestih služabnikov ni nihče vedil za to skrivnost.

Na omenjeni dan, ob petih zvečer se pripelje vojvoda Harcourt pred papeževo palačo in resno zahteva pri straži dovoljenja, češ, da ima nekaj silno važnega pri papežu še ta večer opraviti. Kot francoskemu poslancu se mu prosti vhod ni mogel zabraniti. Ko pa pride v Pijevo stanico, se vsede in jame prav glasno govoriti in brati, da bi s tem stražo premotil. Sv. Oče pa berž gredó v svojo spalnico, da bi odložili papeško, in oblekli černo duhovsko obleko, ktero jim je bil že préd na posteljo pripravil njih zvesti služabnik Filipani, in ktero so nekđaj kot levit s toliko častjo in nedolžnostjo nosili. Papež jo ogledujejo, se ozrejo

proti nebu — dve tihi solzici stečete po njih veličastnem obličji — konec postelje se veržejo na kolena in — molijo — glavo z obema rokama podpiraje. O kako serčno so pač morali tu prositi Boga za pomoč — v tej hudi stiski, kako ginljivo se priporočevati Devici Mariji, da bi jih vsaj zdaj varovala in branila. Potem spet vstanejo, pa še stojé ne nehajo moliti ter nepremakljivo s solznimi očmi ogledovati tuje obleke. Pa Filipani jih rahlo pocuka in pravi: „Pogum, sv. Oče, bo že še čas moliti, zdaj se mudi!“ Zdaj odložijo škerlatno štolo in belo papeško obleko, oboje poljubijo in položijo k nogam Križanega, čigar podoba je bila blizo postelje.

Na to hitro gredó iz sobe in po dolgih samotnih mostovžih gredó proti skrivnim vratam, ki se „švicarske“ imenujejo. Pa kdo vé, koliko lét že niso bile te vrata odperle! Ključavnica je bila že tako zarijovela, da se nikakor ni dala odkleniti. Sv. Oče so bili v veliki nevarnosti, pa vendar niso poguma zgubili; nekoliko so se spet odtegnili, in ko se je poslednjič vendar posrečilo, da so se vrata odperle, jih pride Filipani klicat, pa dobi jih v nekem kotu klečijoče in vse v molitev vtopljene. Berž gredó po stopnicah in urno sedejo na voz, ki je že zanje pripravljen čakal. Prav Božja roka jih je varovala, da so se tako srečno odtegnili, kajti razun zastarele ključavnice je bila še dvojna nevarnost. Tiste skrivne vrata namreč so bili odperle pustili. Nekdo papeževih ljudi, ki je imel navado povsod svoj nos vtikati, je to zapazil, začel vpiti in kregati se, zakaj ta sprememba, od kod to itd.? Vendar pa se je ta reč brez drugih nasledkov srečno potlačila. Neki drugi služabnik, kateri je Pija spremljal, je bil tako ne previden, da je odprvási kočijne vrata po navadi pokleknil. Vendar ga še papež o pravem času posvarijo: „Kaj delaš? Vstani vendar, da te ne vidi straža!“ Ves osramoten revček berž vstane. Sploh pa so se prijatelji veliko prizadjali, da bi vse na skrivnem ostalo. Tako je francoski poslanec še dolgo potem, ko so se že Pij odpeljali, ostal v papeževi sobi in tako govoril, kakor bi bili še notri. Strežnik je ravno tako, kakor drugekrat, prinesel juho, ki so jo imeli navado ta čas vžiti, in potem spet na oči stražnikom odnesel prazno skledico. Oj, kje so že bili Pij IX, preden so zvedili uporniki na straži, da jih je zmanjkalo!

Pri vsi previdnosti vendar pot ni bila brez nevarnosti. Zarad ogleduhov je šel voz po raznih ulicah in potem naravnost proti cerkvi sv. Petra in Marcelina, kjer jih je imel čakati bavarski poslanec grof Spaur. Tu se vsedeta sv. Oče in grof skupaj in ko se pripeljata do vrat „San-Giovanni“, zavpije ondi stražeči vojak: „Kdo je?“ — „„Bavarski poslanec.““ — „Kam?“ — „„Protí Albani.““ „Naprej!“ In papež so bili zunaj Rima. Še enkrat se obernejo, pogledajo mesto in milo zdihnejo ter dalje hitijo proti albanskim hribom. — Toda kmali se natepe spet nova nevarnost. Še pred begom so se bili dogovorili, da bo grofova žena s svojim sinčekom Maksom in njegovim učiteljem mašnikom Boštjanom Ljebloom čakala v Albani. Sem se res pripelje že zjutraj in v velikem strahu in trepetu čaka papeževga zakasnjena priroda že v pozno noč. Poslednjič vendar pride papežev sel in pové, da bodeta Pij in grof čakala na cesti proti Neapelu. Tu sta namreč stopila iz voza in pri nekem studencu blizo ceste čakala grofovske družine. Pa komaj storita nekoliko stopinj, že ju obstopi pet vojakov konjikov in vpraša, kdo da sta? Grof odgovori: „Jaz sem grof Spaur, bavarski poslanec, grem po opravi svojega kralja v Neapel in pričakujem zdaj voza svoje družine.“

Vojaki sicer pravijo, da pot je nevarna, vendar se ponudijo, da bi ji spremljali. Pa grof se zahvali in se

ne gane z mesta. Sv. Oče se naslonijo na ogrado, ki je bila ob kraju struge, in pričakujejo z mirnim obrazom. Zdaj pride grofovski voz s šestero konji. Grofinja se neizrečeno vstraši, ko vidi, da sv. Očeta in njenega moža obdajajo vojaki, ker ni vedila, kaj da to pomeni; in ko zagleda, da eden prav blizo sv. očeta naslonjen stoji, strahú skoraj omedlí. Pa precej spet dobi pogum in serčnost, pa nagovor sv. očeta kakor je bilo zgovorjeno, da naj hitro stopijo v le-tá voz, „ker po noči ne potujem rada.“ Tako jih pustijo v miru in konji se spustijo v hitrem teku dalje proti Neaplu, ko je bila ura že deset zvečer. Vsi omenjeni popotniki so bili od kraja nekako plašni, nekaj zavoljo prejšnje nevarnosti, nekaj pa tudi zato, ker so namestnika Kristusovega tako blizo imeli. Zdaj spregovorijo sv. Oče in jim delajo pogum, rekoč: „Le serčno! jaz imam na vratu naj svetejši Zakrament, in sicer v taisti posodici, v kateri so ga nosili Pij VI, ki so jih na Francosko tirali. Kristus je pri nas, Kristus je naš škit, naša bramba, naše varstvo.“

Slovesnost

v cerkvi častitih gg. Ursularic ljubljanskih v dan sv. Ursule 21. vinotoka 1869.

Ta dan, kakor smo že omenili, ste dve častiti redovnici obhajali svojo zlato obljubo ali petdesetletnico. Častiti gosp. Mih. Potočnik, samostanski spovednik, so imeli po pridigi slovesno sv. mašo z azistencijo. Zraven dveh čast. jubulantovk in drugih redovnic je bila zjutraj tudi velika množica deklic iz notranje šole pri sv. obhajilu. Veselil se je celi kloster redke slovesnosti. Po kosilu so kandidatinje in gospodičine notranje šole v velikem parlatorji kaj lepo in umetno pred oči stavile v živih podobah sveto Ursulo z njenimi devicami tovaršicami ter so med precej dolgim petjem slovesnosti primerne pesmi tako pri miru stale, da bi bilo od delec misliti, nežive podobe so.

Posebno pa je dopoldanjo slovesnost povzdignil prelepi govor preč. gosp. kanonika Petra Urha, ki naj tukaj nasleduje.

Govor.

To je dan, ki ga je Gospod naredil; radujmo se, in veselimo se v njem. Psl. 117, 24.

Že večkrat ste slišali in brali, kako da so kak častit mašnik obhajali svojo zlato mašo. In da ne bom od drugih pripovedoval, hočem vas le opomniti na sv. očeta papeža Pija IX, kateri so 11. aprila t. l. v cerkvi sv. Petra obhajali svojo zlato mašo v razveseljevanje vesoljnega katolištva prav slovesno. Tudi ste že večkrat slišali in brali od zlate ženitnine, ktero obhajata zakonska, ako sta tako srečna, da jima mili Bog pripusti 50 let doživeti v zakonu. Vendar malo kterikrat se sliši od kake zlate obljube, od petdesetletnice, ki bi jo obhajala kaka nuna. In pr. m. ravno to redko priserčnost obhaja danes ljubljanski nunski samostan, ktera slovesnost je toliko imenitniši in veselejši, kolikor je redkejši; in toliko zanimivši, ker obhajate danes ob enem dve častiti redovnici tega samostana svojo zlato obljubo, svojo petdesetletnico. In kateri ste te dve častiti nuni? Perva je: častita mati Mihela Marija Šmalc; in druga: častita mati Rozalija Marija Rok, obé Ljubljancanki. Perva je bila rojena leta 1796 v Ljubljani v št. peterskem predmestju, ter je dobila pri sv. kerstu ime Cecilija. Druga je bila pa rojena v Bistrici na Notranjskem leta 1797 in je dobila pri sv. kerstu ime Marija. Pa ko je bila še le 2 leti stara, so se njeni starši preselili v Ljubljano in ker je bila v Ljubljani izrejena, je ne štejem za Notranjko, ampak za Ljubljancanko. Te dve častiti redovnici obhajate danes svojo

zlato oblubo, ker ravno na današnji dan, na dan sv. Uršule pred petdeset leti ste bile preoblečene, ter ste redovnici postale. V resnici toraj vesel dan za te dve, ako premislite, kako da jima je mili Bog dal doživeti petdesetletnico. Ali tudi za nas je ta dan prav vesel dan, ker resnico moram govoriti in reči, da ravno te dve redovnici imate zraven splošnih samostanskih zaslug tudi to, da ste dolgo lét učile v šoli, ter veliko dobrega storile za žensko mladost, zlasti ljubljanskega mesta. In ravno zato smem po vsi pravici reči: To je dan, ki ga je Gospod naredil; radujmo se, in veselimo se v njem! (Psl. 117, 24.) Radujmo se, in veselimo se, ker vidimo, da ko ste se te dve Bogu darovale, vendar svoje moči svetu niste odtegnile. In ravno to bo tudi zapopadek mojega govora, kateri predmet se mi zdi toliko potrebniji, ker so ravno v današnjih časih ljudje, sovražniki sv. cerkve, kateri toliko vpijejo čez samostane, čez redovnice, ter bi jih radi odpravili, rekši, da so take naprave za nič, nepotrebne, škodljive, da državi, človeštvu nič ne koristijo, ampak le nepotrebne stroške napravljajo. Tem hinavcem, lažnjivcem in sovražnikom sv. cerkve v osramotenje in vam pr. m. v podučenje hočem tedaj dokazati, da:

1. ko se nuna Bogu daruje; vendar
2. svoje moči svetu ne odtegne.

Spoznali bote iz tega, da so redovnice Bogu prijetne, svetu potrebne, koristne in toraj vse časti vredne. Ob enem bote pa tudi spoznali, koliko da ste tudi te dve častiti nuni, ki danes svojo zlato oblubo obhajate, storile, in zakaj da sem se poslužil besed kraljevega preroka Davida, namreč: To je dan, ki ga je Gospod naredil itd.

Začnem pa v imenu Jezusa in Marije, na priprošnju sv. Uršule.

1. Nuna se Bogu daruje.

Enaka vertnici ali liliji, ktera se ravno razvije in razcvete in s svojo lepoto in prijetno dišavo vert napolnuje; enaka rožici, pravim, je tudi dekle, ko se razvije in postane devica — gospodičina, ker z mnogimi telesnimi in dušnimi darovi in zmožnostmi obdarovana služi v veselje svojim staršem in drugim znancem. Ali kolikor lepši je cvetka, v toliko večji nevarnosti se znajde, zakaj vedno se ima bati, da bi kaka sovražna roka je ne odtergala in v blato ne pomandrala. Enaka nevarnost proti cveteči devici — gospodičini. Satan, hudobni svet in njeno lastno meso se vzdiguje zoper njeno nedolžno dušo, ter jo hoče v svoje zanjke dobiti, — zmotiti in jo tako pogubiti. Da bi se ji kaka taka nesreča ne zgodila, marsiktera sklene po nagibu milosti Božje se svetu odtegniti in samostanu se izročiti. Zapusti toraj svet, zapusti svoje ljube starše, brate, sestre, znance in prijatelje, ter stopi v samostan z resnično voljo tu ostati vse dni svojega življenja, tu Bogu se darovati, Bogu služiti in svetu pomagati, kar bo v njeni moči. In kar je sklenila, to tudi stori na dan, ko jo preoblečejo. Ona Bogu daruje ne kakor Abel nar lepši jagnje; ne kakor Melkisedek kruh in vino; ne kakor Abraham, ko je bil pripravljen zaklati svojega edinega sina in darovati Bogu; temuč ona daruje: a) svoje premoženje, b) svoje telo, c) svojo dušo, ter se v to zaveže z oblubo prostovoljnega uboštva, vednega devištva in vedne pokoršine pod duhovno prednico. Rekel sem: Ona daruje a) svoje premoženje, ter se v to zaveže z oblubo prostovoljnega uboštva. Zakaj nuna kakor nevesta Kristusova vé, da je njena dolžnost si prizadevati, da bi postala v vsem svojem nebeškemu Ženinu podobna; ker le v podobnosti s Kristusom zamore tudi pravo svetost in večno zveličanje doseči. „Zakaj,“ tako piše apostelj, „ktere je poprej vedil, jih je tudi poprej

odložil, da bodo enaki podobi njegovega Sina.“ (Rimlj. 8, 29.) Kristus je pa sam od sebe rekel: „Lesice imajo jame, in ptice neba gnjezda; Sin človekov pa nima, kamor bi glavo naslonil.“ (Luk. 9, 58.) Jezus, kateri je bil Gospod nebes in zemlje, je bil v ptujem hlevu rojen, ptuje jasli so mu služile za zibelko, ptuja zemlja ga je móгла varovati grozovitega Heroda, dobrotne roke so mu dajale hrano, križ iz ptujega lesa narejen mu je služil za mertvaško posteljo, in ptuj grob za pokoj po smerti. Nebeški Ženin ni imel čisto nič premoženja ali bogastva; tako je bil reven in ubog, da se je smel primerjati s pticami pod nebom in z živalmi na zemlji. Ali bi se mar spodobilo, da bi njegova nevesta posedla kako premoženje? Da bi toraj podobna postala svojemu ljubemu, nebeškemu Ženinu, zato nuna daruje svoje premoženje Bogu, ter se v to zaveže z oblubo prostovoljnega uboštva. Ona se vsemu časnemu premoženju, posestvu in blagu, pa tudi želji ga imeti, in si ga pridobiti, čisto odpové in si radovoljno izvoli revšino iz tega svetega namena, da bi ložej služila Bogu, po večnih nebeških zakladih hrepenela, in zmiraj bolj in bolj se ubogemu Kristusu vpodobila. Izvoli si uboštvo — tako uboštvo, da tudi ene same šivanke, tudi ene same nitke za svojo lastnino imenovati ne more. Zakaj to, česar se ona poslužuje, ni njeno, je le samostanovo, tako rekoč cerkveno, Božje. Tako nuna daruje Bogu svoje premoženje, ter živi uboga. In ker se spominja besed sv. Ignacija: da uboštvo je močno ozidje redovskega stanú, zato pa tudi nuna uboštvo ljubi kakor svojo mater. In ko je uboga in ljubi svojo revšino, tako se popolnoma vpodobi Jezusu.

Nuna pa ne daruje samo svojega premoženja, ter se v to zaveže z oblubo prostovoljnega uboštva, temuč daruje Jezusu b) tudi svoje telo, ter objubi vedno devištvo.

V človeško truplo je Bog sam vdihnil neumerljivo dušo, ter ga je tako oživil. To truplo in ta duša — oboje je bilo posvečeno v zakramentu sv. kersta. In tako pomaziljeno, blagoslovljeno in posvečeno je bilo človeško truplo v živ tempelj Božji, spremenjeno po besedah sv. Pavla: Ali ne veste, da ste tempelj Božji? (I. Kor. 3, 16.) — Pri sv. birmi je bila duša napolnjena s sv. Duhom, truplo je bilo pomaziljeno s sv. krizmo, in tako je postal celi človek z dušo in s telesom tempelj sv. Duha, kakor ravno ta apostelj uči: „Ali ne veste, da so vaši udje tempelj sv. Duha, kateri je v vas.“ (I. Kor. 6, 19.) V zakramentu presv. Reš. Telesa se katoličan po telesu in duši bistveno sklene z božjo in človeško naturo Jezusovo, tako da je smel sv. Pavel reči: Ali ne veste, da so vaše telesa udje Kristusovi? (15.) „Da mi smo udje njegovega telesa, od njegovega mesa in od njegovih kosti.“ (Efež. 5, 30.) Človeško truplo se tudi pomazili pri zakramentu sv. poslednjega olja. Po smerti pride v blagoslovljeno zemljo in na dan vstajenja se bo zgodilo, kar sv. Pavel pravi: „Seje se v trohljivosti, vstalo bo v netrohljivosti; seje se v nečasti, vstalo bo v časti; seje se v slabosti, vstalo bo v terdnosti; seje se živalsko telo, vstalo bo duhovno telo.“ (I. Kor. 15, 42—45.)

In to svoje truplo, ktero je bilo pri sv. zakramentih pomaziljeno in posvečeno, in ktero ima enkrat od mertvih ostati in Jezusovemu častitljivemu telesu podobno postati; to svoje truplo nuna daruje Jezusu, svojemu Ženinu, ter sklene ga neomadeževano in čisto ohraniti, ker vé, da Jezus ljubi čistost, da si je zato Marijo za svojo mater izvolil, ker je bila čista Devica, in da je zato nar bolj ljubil sv. Janeza, ker je bil deviški mladeneč. Zato daruje svoje telo Jezusu, ter se v to zaveže z oblubo vednega devištva, ker je pripravljena stanovitno se zderžati zakonskega stanú iz tega namena,

da bi ložej služila Bogu in bolj popolnoma čistost ohranila. Zato si pa tudi prizadeva, da je čista v mislih, željah, besedah, v djanji in obnašanji, ter se prestraši pred samo senco, ktera bi utegnila omadeževati sv. čistost. Ona to stori, kar je sv. Pavel izgovoril: „Devica misli na to, kar je Gospodovega, da bi bila sveta na telesu in na duhu.“ (I. Kor. 7, 34.) In za vse to si tolikanj bolj prizadeva, ker vé, da vsaka devica je kraljica (sv. Ambrož); da device so angeljem podobne (sv. Ciprijan); da bodo naj bliže Božjega sedeža. Zato se trudi in si prizadeva, se zatajuje in vspehuje, da bi svoje vedno devištvo do smerti ohranila, ker to je njena želja, da bi zamogla z neomadeževanim vencem, z lepo lilijo in pa kakor angelj stopiti pred svojega Ženina. Tako daruje nuna Jezusu svoje telo, svojo čistost, ter se v to zaveže z vednim devištvom.

Nuna pa tudi daruje:

c) svojo dušo, to je svojo voljo, ter se v to zaveže v vedno pokoršino pod duhovno prednico.

Nuna daruje svojo dušo, to je, svojo voljo. Po nepokoršini prvih staršev je bila zemlja prekleta in je vse človeštvo postalo nesrečno. Da je Rešenik človeški rod rešil večnega pogubljenja, „zato se je sam sebe ponižal in je bil pokoren do smerti.“ (Filip. 2, 8.) In po Jezusovem zgledu mora tudi pokoren biti kdor se hoče zveličati; pokoren mora biti Božjim in cerkvenim zapovedim, pokoren svojim višjim. To je dolžnost slehernemu kristjanu. Ali nuna, po keršanski popolnosti hrepeneča, ni zadovoljna samo s tem, da je pokorna, kolikor jo dolžnost veže; temuč po zgledu svojega Ženina, kateri je z nebes prišel, ne, da bi storil svojo voljo, ampak voljo tistega, kateri ga je poslal (Jan. 6, 38.), in kateri je bil pokoren do smerti, smerti pa na križu“ (Filip. 2, 7. 8.) — je nuna pokorna svoji prednici tudi v rečeh, v katerih pokoršine skazovati bi ne bila dolžna, in se v to zaveže z obljubo vedne pokoršine pod duhovno prednico, ter je pripravljena spolnovati Božjo voljo takó, kakor ji jo Bog naznanja po njenih duhovnih prednicah. In tako nuna vse, kar ima, Jezusu v dar prinese. Zakaj sv. Alfonz Ligvori pravi: Kdor Bogu svoje premoženje dá in ga med uboge razdeli, kdor Bogu svojo čast daruje in zaničevanje voljno prenaša, kdor svoje telo Bogu v dar prinese in se s postom in drugimi spokornimi deli zatajuje; ta daruje en del samega sebe. Kdor pa Bogu daruje svojo voljo, ta mu daruje vse, kar ima, in sme potem reči: Gospod, ko sem ti daroval svojo voljo, nimam nič več, kar bi ti še mogel darovati.“ Tako se tudi nuna popolnoma daruje Bogu, ker svojo voljo Bogu prinese v dar. „In ena sama kapljica njene popolne pokoršine, govori sv. Magdalena Paciška, je milijonkrat več vredna, kakor pa nar večji posoda pobožne molitve.“ In pokorna v vsem si nabira nuna veliko zasluženja. „Zakaj, tako govori sv. Alfonz Rodriguez, slavnato bilko iz pokoršine pobrati, je bolj zasluživno, kakor pa pridigovati, se postiti, do kervi bičati, ako v tem človek le po svoji volji ravna.“

Slišali ste, lj. poslušavci! kako da se nuna Bogu daruje, ker v dar mu prinese svoje premoženje, svoje telo in svojo dušo, ter se zaveže v to trojno obljubo, namreč: prostovoljnega uboštva, vednega devištva in vedne pokoršine pod duhovno prednico.

In ravno to ste tudi storile te dve častiti nuni, ktere danes svojo zlato obljubo obhajate. Tudi vé dve: častita mati Mihela in častita mati Rozalija, ste se 21. oktobra leta 1819 na dan sv. Uršule darovale Jezusu svojemu Ženinu. V dar ste mu prinesle svoje premoženje, svoje telo in svojo dušo, in čez dve leti, t. j. 22. okt. l. 1821 ste se v ta dar zavezale, ker ste storile obljubo prostovoljnega uboštva, vednega devištva in vedne pokoršine pod duhovno prednico. In to obljubo ste zvesto

spolnovale, skoz celih 50 let ste si prizadevale živeti v uboštvu, svoje vedno devištvo ohraniti, in pokoršino skazovati svojim prednicam. In zato vaji blagrujemo, ker povém vama, ko ste vé v prostovoljnem uboštvu živele, vama veljajo besede Jezusove, ki jih je odgovoril na Petrovo vprašanje: Glej! mi smo vse zapustili, in smo šli za teboj; kaj tedaj nam bo (v plačilo)? Jezus mu je rekel: Resnično, vam povém, da slehern, kateri zapusti hišo, ali brate, ali sestre, ali očeta, ali mater, ali ženo, ali otroke, ali njive zavoljo mojega imena, bo stoterno prejel, in dosegel večno življenje. (Mat. 19, 27—29.) Ker ste vé dvé premoženju se odpovedale in ste v uboštvu živele, ter revšino ljubile kakor otrok ljubi svojo mater, zato vama rečem: Stoterno vama bo poplačal Gospod Bog, in večno življenje podelil v plačilo.

Skerbno ste varovale svojo čistost, v vednem devištvu ste živele, in gotovo bi rade vedile, kakšno plačilo da Jezus takim obeta? Čistim devicam veljajo besede, ki jih je Jezus na gori izgovoril, rekoč; „Blagor njim, kateri so čistega serca; ker oni bodo Boga gledali.“ Kakor neveste Kristusove, angeljem podobne, naj bliže Božjega sedeža bote Boga gledale; za jagnjetom Božjim bote hodile, „trikrat sveto“ prepevale in to veselje vekomaj vživale. To plačilo vaju čaka, ker ste se v vedno devištvo zavezale.

Pa tudi v pokoršini ste živele, v vedni pokoršini in se tako brez prenehleja poniževale in svojo lastno voljo zatajevale. In kaj vama bo za to v plačilo? Tolažite se vé dvé z besedami sv. Pavla: „Ker je sam sebe ponižal, in je bil pokoren do smerti...“, zato ga je Bog povzdignil in mu je imé dal, katero je čez vse imena, da se v imenu Jezusovem pripoguje vsako koleno teh, ki so v nebesih, na zemlji in pod zemljo, in da vsak jezik spričuje, da je Gospod Jezus Kristus v časti Boga Očeta.“ (Fil. 2, 8—11.) Ker ste se poniževale, zato smete upati, da vaju bo Bog povzdignil k časti, kakoršno vživajo izvoljeni v nebesih.

Tako vidite zdaj vé dvé častiti redovnici, kako prav da ste storile, ko ste se v mladosti v cvetju svojega življenja darovale Bogu, Jezusu, svojemu Ženinu, ker upati smete, da vama bo Bog v obilnosti povernil. In takega plačila smete toliko bolj pričakovati, ker, ko ste se vé dvé Bogu darovale, vendar svoje moči svetu niste odrekle. Od tega pa v II. delu. (Konec nasl.)

Slovenska narodno - klerikalna stranka.

(Konec.)

Ker splošna olika berzo napreduje, ljudstvo naše pa se ni v domačem jeziku izolikovalo, izcimil se je dvojnati olikovavni živelj, kterege je treba natanko pregledati, da se ume in po vrednosti ceni prizadetje stranka slovenske. Pervi živelj je nemško izolikana birokracija, mestnjani po mestih in terjih, z nemško prikljino tako zvane inteligencije, ktera vživa prav zložno svoj kruhek. Živelj ta, ker vzgojen po nemških učilnicah, nagiba se prav naravno na ono stran, ktera je nasprotna narodnemu razvoju. Ako prištevamo temu še moč navade v nemškem jeziku vradovati, dalje znano „vis inertiae“, ktera se le v skrajni sili odloči hoditi po drugih potih kakor dosedaj, si bomo lahko razlagali marsiktere prikazni sedanjih časov. Iz tega se dá razlagati, zakaj se, na videz prijenjavši tišanju narodne stanke, zastran vpeljanja slovenskega jezika v šole in vradnije le vedno ondi poprašuje, kjer jim je gotovo zaželenega odgovora pričakovati: namreč pri vradnikih samih, ali pa pri namestnijah, na ktere imajo vpliv vradniki, in pri kterih so ali večidel tujci, ali pa taki domačini, kterim šole niso vcepile še pojma o maternem

jeziku. Dalje nam je tudi jasno, zakaj da se ravno ta živelj pri volitvah na vse kriplje prizadeva, da bi se saj noben naroden kandidat ne izvolil; zakaj pride v deželnem zboru našem narodno prašanje zopet in zopet na versto, ter tako silno razjari strasti; zakaj se nekatere materijalni blagosti dežele toliko imenitne prašanja iz zgolj narodne zamerze rešujejo v neprid slovenskega spodnjega Štajerja ali še celo ne pridejo v razpravo.

Domišljija v teh krogih je tako silna, da marsikteremu, na precejšnji stopinji v družinskem življenju, se v resnici dozdeva, da je neznanska škoda za oliko, ako se zahteva, da se ima Slovincem v šoli in vradu enako goditi, kakor vsem drugim narodom. In ker, ali marveč akoravno ne pozná ta ljud ne jezika ne slovstva slovenskega, vendar ne prezira le samo slovstvenih društev, temveč mu je tudi kar precej na jeziku: slovenski jezik ni še zrel za znanstvene namene; se vé, da ne misli, da si tako le podpiše spričevalo svoje lastne duhovne revščine. Zakaj — mislil bi človek — prav slabo pristuje inteligentnemu možaku, ako popolnoma prezira, da izdaja slovenska matica v Ljubljani znanstvene proizvode, da si je družba sv. Mohora v Celovcu samo to leto pridobila 3208 novih udov, katerih šteje vseh skup zdaj 13.666, med ktere se razdeli vsako leto lepo številce večjih in manjih knjig; da mora vlada državne postave ravno tako v slovenskem kakor v vsakem drugem jeziku razglasovati; da se more slovenski jezik, kar zadeva čistoto besedoslovja in skladnje, skušati celo s serbsko-hervaškim. Nič drugega tedaj ne manjka, kakor da vpeljan v šole in vradnije bode občeno blago vsemu prebivavstvu.

Ker se nahaja ta nemško vzgojeni živelj skoraj v vseh merodajnih krogih, je slehernemu tudi oddaljenemu lahko umeti, zakaj se v onih krajih dežele, kjer stane Slovinci, nahaja tako hud in terd narodni boj, in od kod tista proti Slovincem sovražno obrnjena nasprotnost skoraj po vseh nemških časnikih.

Nasproti temu birokratiškemu nemškovavnemu življenju pa stoji narodni živelj, čigar bistveni faktor je ravno duhovstvo, na veliko jezo nemškim liberalcem. In zakaj duhovstvo? Povedali smo ravno poglavitni razlog: duhovstvo vidi, da se zapreke stavijo tudi njegovemu od Boga podeljenemu djanju, ako bi se ljudstvo po politiški osnovi pripravljalo ob svojo narodno lastnijo. Kakega vspeha je pričakovati od keršanskega podučevanja v cerkvi, ako tudi dobri, ki še obiskujejo cerkev, nimajo, pa tudi ne morejo imeti jasnega zapopadka o marsikterih rečeh, ker nemškovanje v šoli ni dopustilo ne časa ne pritožnosti, da bi se razumljivo pojasnovalo toliko v duhovno področje segajočih reči? Kakova stopinja omike je mogoča ljudstvu, ako se mu otroci v ljudski šoli 3–6 lét mesto družih tehničnih predmetov mučijo posebno z nemško slovnico, ter se večidel še dobro nemško brati in pisati ne navadijo? Da takemu zarodu ni moč se dalje samega sebe izobraževati, je ravno tako jasno, kakor nasprotovanje nemškovavcev zoper slovensko vradovanje. Le uni del prebivavstva je duhovno bolj opravljen, kateremu je bila sreča, da se ni v učilnicah po jožežinskem kopitu vstrojenih krivo izolikal; uni del namreč, ki je imel tako zvane zasebne šole, ktere je osnovala cerkev, vzdrževalo pa duhovstvo z veliko duhovno pa materijalno darežljivostjo. Čversta, kajti naravna sapa je vela po teh šolah, mladež se je naučila prav v kratkem brati in pisati v svojem maternem jeziku, ter si je tako prisvojila marsikaj za življenje koristnega. Močno je pospešila olikovanje knjiga „Blaže in Nežica“ neumerlega knezoškofa Slomška, in več se je naučila mladina iz nje v 2 letih pri 2–3 urah na teden, kakor pa po vstanovljenih šolah v več letih in pri vsakdanjem učenju. — Malo na boljše se je

je obrnilo v ljudskih šolah od leta 1848, ko se je začelo bolj skerbeti za poduk v domačem jeziku. Ali poboljšanje to ni bilo ne splošno ne temelito, ker naučenje tujega — nemškega — jezika ostalo je tudi za naprej glavna naloga ljudske šole, in stara, serce in dušo morivna navada vlekla se je naprej. Ni bilo brez čverstih šolskih mož in odgojiteljev — naj imenujemo samo g. Hermana, ki je kot šolski svetovavec obiskoval naše šole — ki so naravnost grajali vso zistemo brezpametnega tlačanstva z nemščino pri slovenskih otrocih; pa take glasove prepviva udelovanje naših nemškutarjev, in naša najnovejša šolska vravnava bo najberže pripomogla stari razvadi na novo pečat postavnosti pritisniti. Ta nenaravna šolska rabotarija, ki ne oblažuje uma in serca, temuč vcepljuje prazno dozdevnost in lastni narodni značaj mori precej v kalu, je poslednjič jako podpirala duhovno publost in materielnost, kakoršna se pogosto šopiri pri naših vekačih. Narodnost in jezik drug drugega prešinujeta, in jezik in narodno slovstvo je duša narodnosti. Da se pa kdo v duhu tujega jezika popolnoma vdomači, treba je gotovo dolgoletnega učenja in pridne vaje. Še le ko se duha navzame in je v jeziku izurjen, ga mika k branju, ki daje človeškemu duhu živež. Mislimo si pa Slovence, ki nimajo doma nobene prilike razgovarjati se, ki po izstopu iz ljudske šole, in kakor skušnja uči, še po 5. in 6. letu srednjih šol, niso premagali jezikovnih tež in zaprék, kako se pač godi z razvijanjem uma, s hrepenjem po branji nemških umotvorov? In v takem dušnem stanu se znajde skoz in skoz naša mestjanska in kmečka inteligencija? Iz šole so taki le toliko izobraženja v jeziku seboj prinesli, da zamorejo v delavnicah in pri kupčiji prav navadno nemščino rabiti, kar je gotovo prav žalostna podoba nemškega jezičnega duha in nezadostno, da bi človek mogel kake dobre nemške bukve brati in razumeti.

Pri takih okolišinah mora duh oterpniti, se odveč do materijalnosti obračati in do pravega dušnega življenja nekako merzenje dobivati. Vsakdo lahko sprevidi, zakaj taki zarod najrajši po nemških lažnjivih in burkastih listih sega, ktere so mu toliko ljubši, kolikor je bolj umazana hrana, ktero mu tegnejo. Zato ni nič redkega, ako se v tako imenovanih „boljših“ hišah, celo po deželi nahajajo „Kikeriki“, „Gerader Michel“ in „Hansjörgel.“ In ker ti ljudje še nikdar niso prišli iz nemškovavskega zraka, toraj so jim ravno tisti politični listi nar ljubši, ki udrihajo sploh po Slovanih in prav posebno po Slovincih. Kolikor bolj ti listi na Slovence blato lučajo, kolikor bolj narodno prizadevanje zasmehujejo, toliko bolj se to prileže našim odpadnikom v kmečki in gosposki suknji.

Tako dela nemškutarija prav širok vodotoč, po kterem se vali gnjiloba nemškega časništva v naše pokrajine, in z njim verska malomarnost, ki gloda muzeg našega naroda v omenjenih krogih in pa neprevidoma spodkopuje tudi dalje do nižjih stanov. Skušnja pa tudi uči, da kjerkoli so cerkveni zovražniki in butoglavstvo, je skoraj gotovo, da je izmed sto deset in devetdeset takih, ki so dušno hrano zajemali iz tacih umazanih listov. Taka je naša društvena nadloga!

Toda, dajmo dokončati! Slovenska duhovščina, ki med ljudstvom živi in dela, njegove dušne potrebe pozná in dobro občuti in je verh tega še dobrote ponemčevalstva v šolah sama poskusila, ta duhovščina ne more in ne smé drugačna biti kakor narodna, to se pravi, vselej mora za narodne pravice v besedi in pismu svoj glas povzdigniti. Kdor zarad tega duhovščini kaj očita, in besedo „narodno-klerikalno“ za strašilo rabi, češ, da so taki državi nevarni in panslavisti, ta spričuje, da prave podlage resničnega narodnega izobraževanja ne pozna, ali pa iz osebnih nagibov po-

znati noče. Konečno pa tudi pokaže, da je izmed tistih eden, katerim se še sanja ne o duhovnem poklicu narodov.
Naroden klerikalec.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Teržica, 24. okt. Ravno sem prebral dopis „iz Teržica“ v Danici. — Nisem bil namenjen se o svoji „Liedertafel-affairi“ kaj oglasiti. — Dopisovalec pa, kteremu bodi hvala za njegov dobri in prijazni namen, je moj pogovorski poslanec malo drugač popisal kakor je bil, ker mu menda ni natanko na uho prišlo. — Ker pa nočem, da bi kdo zamogel misliti, da mi je prav, kar je v moj prid pisano, če tudi ni ravno tako, torej se oglašim, da čisto povém: Dva meni še neznan mladenča sta prišla me poprositi, naj dovolim, da bi „Liedertafel“ svojega bivšega uda s svečami in z zastavo k njegovi gomili spremil in na gomili pel. — Nato sem ju vprašal, kdo da sta, in ker mi o društvu tem družega nič ni bilo znano, kakor da je nekaj bilo, sem jima rekel, da jima zdaj v tem hipu nisem v stanu terdnega odgovora dati, da moram to reč natančneje prevdariti. Namen moj pa je bil o zadevah sedanjega stanú in pravic tega društva kaj pozvediti in se prepričati, kakošnih misel je srenjska gosposka in drugi veljavni gospodje, dobro vedoč, da, ako privoljenje dam, tudi vse na svoj odgovor pred višo deželsko in duhovsko gosposko vzamem. —

Mladenčema taki odlog — ne vém, zakaj? — ni bil po volji in tišala sta v mé, da naj precej za terdno dovolim. Dobro! sem djal na to, tudi zdaj prec dam privoljenje, da se vdeležite pogreba kakor vam je ljubo in drago, da le zastave seboj ne jemljete, — te pa si iz mnogih vzrokov ne upam na svoj odgovor vzeti, — in prinesite mi zvečer prepis pesmi, katero namerjate peti, — tega želim zato, da bom popolnoma zavarovan za privoljenje, ki ga dam. To je ob kratkem zapopadek mojega pogovora — in tudi ves moj „klerikalni hochmuth“, zoper kterega je „Tagblatt“ tako potrebno spoznal moje ljube farmane na noge klicati.

Rihard Frank,
fajmošter.

Iz št. Ruperta, 20. vinotoka. (Misijon.) Naš preljubi, za večno srečo neumerjočih duš vsi goreči in vneti fajmošter vis. č. g. Alojzij Košir so že v svoji poprejšnji duhovniji serčno želeli sv. misijon napraviti; ali kar na poprejšnji duhovni niso, to so dosegli v svoji sedanji št. rupertski fari, kateri so nekoliko čez leto dušni pastir. Napravili so namreč svojim vernim ovčicam sv. misijon in sicer brez posebnih težav in brez nasprotovanja, kajti naša fara se še šteje med take, ki nimajo cerkvenih nasprotnikov. Obhajali smo misijon od 19—28. kim. t. l. Naprošeni in povabljeni so bili v ta namen trije oč. oo. iz Jezusove družbe: superijor Francišk Dolijak in oo. Valjavec in Kos, ki že sploh slove po Slovenskem kot iskreni in izverstni govorniki. Kosa ni bilo, kajti moral je po nekem zadržku v Zagrebu ostati, in tako sta le ona dva gospoda misijon vodila; pa tudi eden teh gospodov je bil pred začetkom našega misijona na telesu zelo oslabele, ter se je bilo skoraj bati, da bo treba misijon opustiti. Ali v kljub vsem tem oviram sta svojo težavno nalogo z Božjo pomočjo prav dobro dokončala. Govori so bili tako čversti, prepričavni in ginljivi, da so bile množice silno pretresene, k solzam in pokori omečene. Obhajanih je bilo okoli pet tisuč, bilo bi jih pa gotovo še dva tisuča več, ako bi bilo prišlo dovolj spovednikov; zato je pri taki priliki želeli, da bi se častiti gg. duhovni pastirji, kolikor je le mogoče, misijona vdeleževali. Naj bolj slovesno in ginljivo opravilo je pri sklepu misijonskem, in sicer blagoslovljenje misijonskega križa in sklepni govor. To slovesnost so zelo povzdignili s

svojo nazočnostjo ljubljanski stolni fajmošter, preč. g. korar Jožef Zupan, ki so služili veliko sv. mašo z asistencijo in tudi blagoslovili misijonski križ, poslednjič pa zapeli „Te Deum.“ Vsi veselo ginjeni, zadovoljni in hvaležni so se razšli ljudje vsak k svojim vsakdanjim opravilom. Marsikdo je pozneje rekel: „Misijona ni več, o kako je bilo lepo in prijetno! Radi bi ga še deset dni imeli.“ Da ljudski misijon veliko duhovnega sadu obrodi, nad tem ni nič dvoma; vsi duhovni pastirji, ki se misijona vdeleževajo, terdijo enoglasno, da ljudski misijon je temeljno zdravilo za duhovno prerojenje sleherne fare in resnično je, da duhovno pastir svojim ovčicam ne more več dobre nakloniti, kakor s tim, da jim misijon napravi. *) Iz serca hvaležni moramo biti pred vsim neskončno dobremu Bogu, da je dal misijonarjema ljubo zdravje, ter sta misijon s toliko gorečnostjo in neutruđenostjo vodila in dokončala. **)

Naš misijon smo v molitvah priporočevali Mariji, sv. Frančišku Ksaverijanu, sv. Ignaciju in sv. Alojziju, in reči smemo, da smo bili uslišani, kajti vse nam je šlo po sreči do konca.

Akoravno je bilo ljudi iz domače in iz sosednjih fará brez števila, vendar ni bilo nobene nerodnosti viditi in slišati, ljudstvo se je vedlo lepo, mirno in tiho; to je pričal tudi c. kr. žandar, ki je bil od svoje gosposke semkaj poslan v ta namen, da bi za red in mir skerbel.

Naj še omenim, da je bilo 21. nedeljo po binkoštih na Veseli gori blizo št. Ruperta veliko slovesno opravilo v čast sv. Frančišku kot zahvala za srečni izid sv. misijona. Pri tej priložnosti so prečastiti gosp. korar J. Zupan prav lepo in ginljivo verne opominjali, naj zvesti ostanejo terdnim sklepom, ki so jih storili v misijonu, ponavljala se je še enkrat kerstna obljuba.

Še nekaj. Tudi ljublj. „Tagblatt“ se je spomnil našega misijona. Očital je neki postrežljivec iz Mokronovega, da naš g. fajmošter niso v pravem času napravili misijona, češ, da imajo ljudje v tem času največ dela na polju in tako veliko škode terpé, da gospodarji niso mogli delavcev dobiti itd. Takim nespremišljenim marjnjam, se vé, ne tekne Kristusovo zagotovilo: Išite najpred Božjega kraljestva in njegove pravice, vse drugo vam bo priverženo. Povem naj pa, da res so ljudje puščali dela in opravila, da so se mogli misijona vdeleževati, ali ko sem jih vprašal, če so res toliko zamudili na polju, rekli so, da prav nič ne, kajti Bog jim je dal po misijonu toliko lepega vremena, da so vse lahko poppravili.

S Krasa. Rada popisuješ, draga Danica, vesele cerkvene slovesnosti, ktere se zdaj tu, zdaj tam po mili nam slovenski domovini obhajajo. Sej veš, kako so take slovesnosti Slovencem priljubljene; one oživljajo in krepčajo katoliško zavednost, povzdigujejo serce in duh keršanski. Zato pa naše ljudstvo od blizo in daleč hiti k slovesnostim ter se ne boji nobene težave, nobene zopernosti, kjer veljá vdeležiti se cerkvene veselice. Tako cerkveno veselico je obhajala 10. t. m. stara in slavna tomajska fara na Krasu; ta dan so peli nje dušni pastir p. č. g. Ant. Ukmar, fajmošter, dekan in častni kanonik teržaške stolnice, svojo zlato mašo. Pisala je zelo spoštovana roka na kratko o tej lepi svečanosti; vendar prosim, sprejmite še moje verstice v svoj list, naj one dostavijo, česar g. dr. O. ni omenil. Pri vходу v tomajsko vas je bil lep slavolok z napisom: „Prevzvišenemu nadpastirju naj ponižnejši pozdrav od

*) Ako se tedaj „lešarbarji“ in „liberalci“ misijona bojé, se bojé, da bi ljudstvo se ne poboljšalo, da bi pohlevno, čisto, sploh npravno ali čedno ne postalo. Vr.

**) Hvala tudi v. č. Hinekujajm. za izverstno posebno misijonsko pesem, ki je zelo ginljiva in resnobna. Dop.

tomajskih faránov.“*) Na farni hiši in na zvoniku so vihrale zastave. Verli starček je s tako čverstim in močnim glasom pel sv. mašo, da nisem kmalo tudi mladega duhovna tako glasno peti slišal, in je tako lahko svete obrede opravljaj, da bi bil človek mislil, da ne poje zlate, ampak novo mašo. Pri obedu so svitli škof teržaško-koperski v lepem slovenskem govoru napili prvo zdravico p. č. gosp. kanoniku zlatomašniku. Po zdravici so mu fajmošter sežanski gospod Koman izročili v lepem okvirju veličastno latinsko, za slovesnost v imenu duhovstva tomajškega dekanata zloženo pesem, in potem mu je podal duhoven iz ipavske doline gratulacijo v slovenskem jeziku v imenu več duhovnikov ljubljanske škofije. Razun tih dveh je dobil p. č. zlatomašnik še troje slovenskih in eno latinsko v spomin veselega dne zloženo in natisnjeno pesem, kar je verlega starčeka globoko ginilo. Ljubljanski pevci so mu prinesli krasno njemu v slavo zloženo in po gosp. V. Valentu postavljeno čvetero-glasno pesem. Ginljive besede in lepi napev so močno razveselile zlatomašnika. Vsim pričujočim gostom in vsim tomajskim faránom bo nepozabljiv dan, ko je njih rojak in pastir obhajal svojo zlato mašo, ktere so se vdeležili sami prevzvišeni škof, p. č. g. stolni prošt, 4kanoniki, veliko število duhovnov iz treh škofij in velika množica ljudstva. Bog nam ohrani še mnogo lét verlega starčeka! B.

Iz Celovca razglasujejo poklic za „Janežičevo vstanovitev“ in priporočajo, naj se po Slovenskem razglasi.

Naj ob kratkem razglas povemo.

Pervi se je oglasil Dav. Trstenjak in je sprožil misel, da naj bi Slovenci rajnemu Janežiču postavili spodoben spominek. Terstenjakove misli so te-le: „Naj bi pri vstopu k družbi sv. Mohora prihodnje leto udje razun letnine dali vsaki po 10 nkr., po tej poti bi se nabralo okoli 1300 gl. Za 300 gl. bi se Janežiču omislil spodoben spominek. Letni odstotki od 1000 gl. pa bi se dajali za darilo pisatelju, kteri bi družbi izročil naj boljše delo za natis, in to bi bila vse žive dni: „Janežičeva vstanovitev.“

Tudi odbor družbe sv. Mohora se je hitro potem, ko je njen tajnik Janežič oči zatisnil, te misli poprijel: Janežič mora dobiti spodoben spominek.

Odborniki vsi so se 9. oktobra posvetovali, kako naj se postavi Janežiču spodoben spominek?

Sklenilo se je enoglasno to-le:

1. Naj se Slovenci naprosijo, da naj „Besednik“, kteri je zdaj vdovi in sirotama edina podpora, prav izdatno podpirajo.

2. Naj se Slovenci vabijo, da pošiljajo denarja za „Janežičev spominek.“ Od tega denarja se oberne 300 gl. za spodoben spominek na grobu, kar se pa več nabere, naj se vloži v hranilnico na obresti. Eno polovico teh odstotkov dobiva Janežičeva hči Olga do svoje smerti, eno pa njegov sin Evgen do svojega 30. leta. Odbor, ki nabrani dnar oskerbljuje, vzdiga vsako leto obresti iz hranilnice in jih izročča Janežičevi vdovi, dokler vdova ostane in otroka ne postaneta polnoletna.

Vdova mora te obresti obračati za spodobno odgojitev imenovanih dveh otrok. Ko pa vdova umerje ali se omoži, dobi te njene dolžnosti in pravice otrók postavnih varh ali jerob. Kader Olga umerje ali pa Evgen 30 let star postane ali pa tudi če prej umerje, napravi se iz tako oprostene polovice ali polovic shranjene istine ali glavnice tako imenovana „Janežičeva vstanovitev“, do ktere ima pravico najpred Janežičeva rodovina in žlahta, potem iz gornje in spodnje Rožne doline, in slednjič sploh na Koroškem rojeni slovenski učenci.

Pravica, to vstanovitev ali štipendijo deliti, pripada odboru družbe sv. Mohora.

3. Nabira za „Janežičev spominek“ naj se raztegne na pet let in naj se voli poseben odbor treh gospodov, ki darila v ta namen dajane sprejema in oskerbljuje.

4. Nato nabiro daje družba sv. Mohora celih pet let vsako leto polovico čistega dobička, ki ji po plačanih stroških iz vsakoletnega poštevca ostane.

Tako je sklenil družbin odbor in je — tako mislimo — gotovo ravnal po volji celega naroda slovenskega. Zasluge Janežičeve so nepopisljive za ves narod, — ves narod naj mu tudi stavi spodoben spominek. Janežič je brez vsega dobička delal za ves narod in ni si nabiral zakladov, ki bi jih zapustil svojim otročičem. Od leta 1852 do leta 1868 je brez vse plače čisto zastoj spolnoval težavne dolžnosti tajnikove za družbo sv. Mohora. Časniki, ki jih je na svitlo dajal, niso si dobili nikoli toliko naročnikov, da bi si bil rajni kaj mogel na stran djati za svojo družino. Bolehal in bolehal je leta in leta in tako veliko denarja potrosil na zdravnike in zdravila. Mladim pisateljem, ki so mu pošiljali rokopisov, je plačeval njih izdelke čez mero dobro, da bi jim veselja narejal in jih vnmal za daljše delovanje na polji narodnem. Naročnine, ktero so poverjeniki nabirali po raznih mestih, ni dobival cele, temuč moral je pogostoma zgube terpeti, ktere so znašale sto in sto goldinarjev. Zdaj se lahko verjame, da si Janežič ni nabiral zlata in srebra. Lahko se verjame, da so ga na smertni postelji zdihljeji posilili in solze polile, ko je pomislil, kaj bo z njegovo družino. Naravnost povemo, da smo mu britke ure poslajševali in sladili s tim, da smo mu rekli: Slovenski narod tvoje družine pozabil in zapustil ne bo.

Slovenci!

Na smertni postelji in že umirajoč se je Janežič Vas prijazno spominjal in Vam priporočal svoja dva otroka, ki šteje Olga 14, Evgen pa 8 let. S tim upanjem je Janežič umerl, da se bodo Slovenci usmilili njegovih otrok. Slovenci! ali se je rajni mar motil? Ali ne bote poiskali po vsih kotih in predalih in radi položili za Janežičev spominek poslednjega krajcarja, ki bo služil na čast celemu narodu in sperva podpiral Janežičeve, za njimi pa druge slovenske otroke? Slavni bratje naši Čehi so Zdenki Havličkovi nabrali tavžente za doto in jo poslavlili z imenom: „Hči češkega naroda.“ Nas Slovencev ni sicer toliko kakor Čehov, pa vendar nas je 1½ milijon, in ako vsakter le po krajcarju daje, dobimo že lep denar za uboga otročiča in za njima za druge slovenske učence.

Slovenci. Slavimo slavno slavnih Slavov slavo! Živila Janežičeva vstanovitev!

Za odbornike, ki bojo nabirali in oskerbljevali podarjeni denar, so se izvoliti ti-le gospodje: Dürnwirth Karol, špiritval v Celovškem semenišču, B. C. Rossbacher, trgovec, in Einspieler Lambert, škofji tajnik v Celovcu. Denar naj se pošilja pod napisom: Dürnwirth Karol, špiritval v Celovcu. Vse, kar se pošlje v ta namen, bo razglaševal Janežičin časnik „Besednik“*) in prevzel se bo vsak darček s hvaležnim sercem. Po petih letih se pa položi celi račun od te nabire za Janežičev spominek.

Slovenci! Božja pomoč!

V Celovcu 11. oktobra 1869.

*) „Besednik,“ izhaja vsak prvi in tretji četrtek v mescu in velja za celo leto 2 gl. 50 kr., za pol leta pa 1 gl. 30 kr.

„Besednik“ je zdaj začel izhajati v založbi vdove gosp. Karoline Janežičeve. Do nje se pošilja naročnina in sploh vse, kar spada v administrativne zadeve, spisi vredništvu namenjeni pa pod vrednikovim imenom. Živo priporočamo „Besednika“ Slovincem. Vredništvo si bo posebno prizadevalo, da bo list kolikor mogoče napredoval. „Vr. Besedn.“

*) Beseda „farán“ je na Notranjskem sploh rabljena in boljši od besede „farman“, kar pri nas pomeni „fajmoštra.“ Dop.

Peltnovec.

Novi srenjski „liberalci“ hočejo sem ter tje celo fajmoštri postati, svojega župana pa blezo za prošta narediti ter mu vsih sedem „žegnov“ podeliti, kajti v vse se mešajo, kar ni njih opravilo. Postava sicer pravi, da keršanski nauk in pobožne vaje ima cerkev oskerbovati, srenjski odbor v Znojmu pa v svoji „liberalnosti“ blezo meni, da naj se ta oskerb deli med njim in cerkvenim predstojništvom. Ta „novi“ dvalizem iše nekako tiste razmere, kakor si jo je pridobilo Madjarstvo do Cislajtanije; kacih 30 percentov morebiti bi imela še cerkev, drugo pa srenjski odbori pri tej reči. — Skoz pol leta (od 1. okt. do 1. aprila) ni potrebna nič šolske maše za ljudske šole, drugi čas pa je dosti enkrat v tednu, če je kje mogoče vender še v nedeljo; lastnih cerkvenih nagovorov to novo fajmoštrovstvo ne čisla za potrebno (sej „novoliberalna era“ živi le samo ob kruhu in ob pravicah, ki jih cerkvi krade); spoved in sv. obhajilo jim je dosti dvakrat na leto (kajti sami že po enkrat javaljne gredo)!... Pa naj še kdo reče, da novoliberalci svobode ne ljubijo.

Strah. Zakaj se mnogi pisarji in mazači nekako posebno bojijo molitvenih bukev in molkov ali roženkrancev? Kaj to pomeni? Pa ne, ko bi bili z „zelencem“ v rodu? —

Muha.

(Spisal Jos. Furlani.)

Verti se čversto v zraku mlada muha,
Ozira se na žita in cvetice,
Kjer čebelce čiste serčejo medice;
Al' njej vse to je zmes, brez cene, duha.

Kar zabrenči in švigne: „Pri maruha:
Tu pač gosti so za me, tu sladčice!
Koj vsedem k mizi se in jém brez žlice:
To jed je, ki iz nje ambrozja je puha.“

Pa kake vender so ti to koline? —
O pej! že gnjile tam leže mertvine! —
Za muho to naj slajši je pečenka. —

Premnogi so ljudje enac'ga brenka:
Ostudne slasti jim mesá dišijo;
Dobiček dušni pa v nemar pustijo.

Razgled po svetu.

Kloštrobutarji v štajarskem dež. zboru, 22. okt. „Fortschrittsverein“ na Ptujem — menda „fortschrittsgeista“ pijan — je štajar. dež. zboru prošnjo predložil, naj se prej ko slej po postavni(?) poti dežela te nadloge reši in naj se vsi kloštri brez izjeme odstranijo. — Odbor predlaga, naj se ta prošnja visoki vladi priporoča. — Proti temu je povzdignil naš hrabri zagovornik poslanec Herman svoj neustrašljivi glas in je blizo takole govoril: O samostanih in kloštrih, posebno kar zadeva njih znotranjo vravnavo, nimamo nič priterditi in nič odreči. Oni živijo po svojih pravilih, ktere so postave priznale, čez te nimamo pravice se pogovarjati. Hočem to reč le kakor pravoslovec pretehtati. Miloserčnost in pobožno ljudstvo je samostane in kloštre vstanovilo. Deržava sama na sebi jih ni postavila, tudi nič ni pomagala, toraj tudi zdaj nima ž njimi nič zapovedovati. —

Člen V osn. derž. post. je vsakemu porok, da se mu hoče premoženje varovati (toraj tudi samostanom). Če pa se kdo svetu odpové in se prostovoljno v kakošno hišo (samostan) podá in hoče tamkaj z drugimi vred po določenih pravilih (redovnikov) živeti, to nikogar nič ne skerbi, tudi deržave ne. Sej člen VIII osn. derž. p. vsakemu svobodo osebe zagotavlja. Kdor tedaj predlaga, naj se samostani odpravijo, (se vtika v zasebne pravice in svobodo osebe krati, t. j.) on hoče drugim po krivici

premoženje in svobodo prikrajšati, in to bi nar manj smeli tisti počenjati, ki vedno besedi „freiheit“ in „verfassung“ na jeziku imajo.

(Konec nasl.)

Presviti cesar je imel včeraj priti v Carigrad o svojem popotvanji na Jutrovo. Iz Črnega morja mu je bilo po poetiškem Bosforu mem neštevilnih prekrasnih dvorov ob obeh stranéh priti v sultanovo mesto. Zala sultanova palača Dolmabagže, pod predmestjem Pero ob Bosforu, je cesarju odmenjena za prebivanje, ki ima terpeti kake 4 dni v tem središču jutrovega in večernega sveta. Cesarska livarna topov in topničarstvo je ondi blizo, in od tam derži pot na homec nad Carigradom mem številnih velikanskih vojašnic na evropejski strani. Na azijski strani unkraj Bosfora je véliko predmestje Skutari (Salonik), nezmerno obširno turško pokopališe itd.

Po kotorskih Bokah na Dalmatinskem že delj časa punt roji — in še čedalje bolj; zdaj so menda tudi že v Ercegovini kristjani vstali zoper Turka. Kdo je tega kriv?.. Rus, pa spet Rus, — če ne morebiti celo konkordat ali kak jezuit! „Verfassungstreuerji“, ki se pa tudi že v „verfassungsketzerje“ spreminjajo, bodo to že vedili. Tako smo bili po nedolžno že enekrati tepeni, pa utegnemo še biti, če bomo zadolženje le na druge zvrčali in ne gledali, da med seboj postanemo edini in torej močni.

Razne novice. Linški „liberalci“ kar ne morejo iz sakristije. Kontrolo nad gospodarstvom cerkvenega premoženja in zatertje konkordata so unidan sklenili. Dr. Wieser bi bil skorej hotel škofa učiti katekizem: kaj da je katolicizem in kaj ultramontanizem; — poprej pa naj bi se bil učenjak sam naučil nauk od 4. zapovedi in od čednosti, ki se ji pravi „spodobnost.“ — Med cesarjevem popotovanjem po Jutrovem svitli nadvojvod Dragotin Ljudovik vodi deržavnovladne opravila. — Večina deželnih zborov, ki se zdaj sklepajo, je za federalizem ter za razširjanje pravic deželnih zborov; „nemško-liberalna“ manjšina pa hoče le deržavni zbor v škodo deželske samovprave visoko na strevice spraviti. Zdaj je le še prašanj ne — „če,“ ampak „kdaj“ se bodo pota nastopile, na ktere so deželni zbori resno kazali, pravijo „Tir. St.“ Listi centralistiške stranke pa so sami med seboj v laséh, Giskrova „N. Presse“ pravi Beustovi „Pressi“: Tvoj program je „konfus!“ Ta pa uni: Tvoj program je „brutal!“ — Ktero je boljše, „konfus“ (zmedeno) ali „brutal“ (neusmiljeno)? —

Iz Ljubljane. Deželni zbor je bil 22. t. m. po zapovedi z Dunaja neprevidoma sklenjen. Šolske zadeve, pravica do Žumberka, odprava najdenišnice, vravnava muzeja in predlog (resolucija) za preuredbo december-ske vstave so bile tehtniše vprašanja, ki so imele še na versto priti. Narodna večina je sklenila vse važnejše obravnave deželnega zbora z dotičnimi govori v posebni knjižici na svitlo dati. — Omenimo naj, da dr. Toman, ki se je bil poslanstvu za Dunaj odpovedal, je zopet izvoljen, in iz vélikega posestva je izvoljen gr. Alb. Margheri namesto Koronini-a.

V Teržiču je 22. okt. umerl gosp. Frančišk Ksav. Šusteršič, duh. v pokoju. Bodi prijatlom in znancem v molitev priporočen.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. J. K. 5 gl. v sr. sv. Očetu za Njih velike potrebe o cerkvenem zboru.

Za afrik. mis. Bratovskega denara iz Ternovske fare 36 gl.

— M. Pečnik 1 gl.

Za bulg. mis. Z Gorenskega 60 kr.

Za mil. škofa Mraka. G. 70 kr.